

*K*irándulásaim során még nem találkoztam vele, lábnyomait is csak egyszer fedeztem fel a Dráva homokos fövenyén. Éjszakai portyáin hallható, elnyújtott üvöltése hátborzongatónak is mondható, és a hazai vadászok körében sem túl népszerű. Az egyiptomiak mint a holtak őrének istenét, Anubist tisztelték, a magyar irodalomban pedig Arany János Toldijában találunk említést róla. Az utóbbi években egyre többet hallani hazai térhódításáról.

Aranyakál – barát vagy ellenség?

Olvasóink e rövid bevezető alapján már biztosan kitalálták, hogy az aranyakálról (*Canis aureus*) van szó. Sok szóbeszédet hallani, hogy az aranyakál pusztítja a vad- és a háziállat-állományt, komoly károkat okozva vadászoknak, gazdáknak egyaránt. Mi tagadás, vélt vagy valós tetteiért nem övezi dicsfény. Ezeket a tévhiteket Nagy Gábor – a Duna-Dráva Nemzeti Park osztályvezetője – segítségével szeretnénk szerteoszlatni.

– *Mivel „vádolják” a nádi farkast?*

– A leggyakoribb kritika, hogy miattuk csökken az őzállomány. Ezeket az előítéleteket el kellene felejtenünk. A táplálékvizsgálatok bizonyították, hogy az aranyakál semmilyen szinten nem veszélyezteti a szarvasféléket (sajnos még a leginkább túlszaporodott vaddisznó állományt sem), tehát úgy is lehet rá tekinteni, mint egy mezőgazdasági szempontból kétségtelenül hasznos, a vadászati palettát színesítő, izgalmas vadfajra.

– *Amennyiben nem őzre, szarvasra vadászik, akkor mivel táplálkozik?*

– Elmondható, hogy igen változatos az étrendje. Táplálékának 80 százalékát rágcsálók alkotják, azok

közül is az egyik legnagyobb mezőgazdasági kártevő, a mezei pocok a kedvenc csemegéje. Főleg télen sok elhullott állatot fogyaszt, így nagy szerepet vállal a dögeltakarításban is. Rágcsálószegény időszakban legyengült, fiatal őzeket, vadmalacokat is elejthet, a sebzett vadakra akár falkában is vadászhat. Bogarakat, gyíkokat főként a vadászni tanuló kölykök zsákmányolnak, de egész évben fogyasztanak növényi táplálékot, gyümölcsöt is. Ami pedig a háziállatokkal kapcsolatos szóbeszéde-

ket illeti, elenyésző mennyiségben valóban zsákmányolnak a legelésző állatok közül, de egy kecskénél, birkánál nagyobb állatot nem képesek elejteni. Egyébként a kóbor kutyák lényegesen nagyobb kárt okoznak a vadállományban. A hazai tapasztalatok egyértelműen azt támasztják alá, hogy a sakál nem apróvad- és nagyvadfogyasztó.

– *Nagy túlélőnek számít, hiszen hazánkban egyszer már kihaltnak nyilvánították.*

– A 20. század elején fokozatosan eltűnt hazánkból. Ennek a ragadozó korlátozás nélküli irtása, és a faj számára kedvező élőhelyek – ártéri erdők, üde rétek, mocsaras területek – drasztikus csökkenése lehetett az oka. Az 1989-ben megjelent Vörös Könyvben – a szintén őshonos farkas és hiúz mellett – már a Magyarországról kipusztult fajok között szerepelt. Az 1990-es években a Balkánon egyre terjeszkedett, és feltehetően ezekből a populációkból származó egyedekkel kezdődött meg a visszatelepedésük hazánk déli határvidékére, így Baranyába és Somogyba is.

– *A rókához vagy a farkashoz áll közelebb?*

– A magyar nép az évszázadok folyamán számos találó névvel illette; nádi farkas, réti farkas, síksági farkas, farkassakál, toportyánféreg, mely nevet valószínűleg a farkashoz való hasonlósága miatt kaphatta. A farkas testhossza 100-140 cm, súlya elérheti a 40-60 kilogrammot, a róka 50-70 centi hosszú, és testtömege csupán 4-9 kilogramm. Az aranyakál törzhossza 80-90 centiméter, és 7-15 kilogrammot nyom, tehát ezek alapján közelebb áll a rókához. Társas élete, családi szerveződése és a territórium kialakítása a farkaséhoz hasonlítható. Életre szóló társas kapcsolatban élnek, csak az egyikőjük pusztulása esetén választanak új párt maguknak.

– *Nagyon ritkán látható. Hol rejtőzködik napközben?*

– Rejtett életmódot él, alkonyatkor indul vadászni, ilyenkor hallhatjuk a sakálfalka elnyújtott, hullámozó, esetenként a hiéna „vihogására” emlékeztető üvöltését, ami egyben a territórium határjelzését és a csoport összetartását is szolgálja. Szereti a sűrű, bozótos területeket, nádasokat, a sávosan bozótos folyópartokat, a parlagterületeket, kerüli viszont az erdőket és a nyílt területeket. A nappalt kotorékában tölti, amit maga ás, vagy a rókától, borzától vesz át, esetleg ezekkel együtt lakja.

– *Toldi találkozhatott nádi farkassal, és meg is küzdhetett vele?*

– Mondhatjuk, hogy ez csak egy „költői túlzás”, hiszen a nádi farkas testfelépítésénél, súlyánál fogva sem lenne képes egy emberben kárt tenni. Félénk, rejtőzködő állat lévén, még mielőtt megpillantanánk, elmenekül, ezért is ritka a vele való találkozás. A sakál környezetében élő többi őshonos ragadozófajunkra (nyest, nyuszt, menyét, borz, görény) sem jelent veszélyt újbóli megjelenése. A sakálhoz hasonló életmódot folytató, hasonló táplálkozású rókának viszont van mitől tartania.

LEJEGYEZTE: MÜLLER NÁNDOR

Nyílt tórák

Június 5., vasárnap: Irány Dél. Útvonal: Siklós – Császár-homok – Egyházás-haraszti – Old – Kásád – Dél-pont – Beremend. Táv: 22 km. Találkozás Siklóson, az autóbusz-pályaudvaron 8 órakor (Pécsről a távolsági autóbusz-pályaudvar 15-ös kocsállásáról 7 órakor indul busz). Túravezető: Ujságh Zsolt. Tel.: 70/319-1090

Június 11., szombat: Túra a Kelet-Mecsekben. Útvonal: Kárász – Vörösfenyő-kulcsosház – Balincakút – Mézes-rét – Szászvár. Táv: 12 km. Találkozás Pécsen, a távolsági autóbusz-pályaudvar 11-es kocsállásánál 8:45-kor. Túravezető: Raub Bálintné. Tel.: 20/233-0541

Június 18., szombat: Váraljáról Mecseknádasdra. Váralja, forduló – Bányászati Múzeum – Óbánya – Óbányai-kilátó – Skóciai Szt. Margit-kereszt – Árpád-kori templom – Mecseknádasd – Schlosberg. Táv: 14 km. Találkozás Komlón az autóbusz-pályaudvaron 6:40-kor (Pécsről Komlóra a 7-es kocsállásról 6 órakor, Komlóról Váraljára 6:50-kor indul busz). Túravezető: Feketéné Móró Erzsébet. Tel.: 20/260-1947

Június 25., szombat: Túra a Geresdi-háton. Liptód – Lókúti-pihenő – Erdősmárok – Szent János-kápolna – Liptód. Táv: 14 km. Találkozás Liptódon az autóbusz-fordulónál 8:35-kor (Pécsről a távolsági autóbusz-pályaudvar 2-es kocsállásáról 7:15-kor indul busz). Túravezető: Markesz István. Tel.: 20/772-0330

www.baranyatermeszetbarat.hu

Madárlesen a Pacsmagi-tavaknál

Június 4., szombat. A Pacsmagi-tavak Természetvédelmi Terület legjelentősebb értékét madárvilága jelenti. A résztvevők a túra során szakvezetéssel járhatják körül a tavakat, a kilátótornyokból pedig cigányrécék, üstökös récék, gémekek és számos egyéb madárfaj megfigyelésére nyílik lehetőség. A programot madárgyűrzési bemutató egészíti ki. Helyszín, időpont: Tamási és Pincehely között a 61-es út 52-es táblájánál, 8.00 órakor. Túra hossza, időtartama: 8 km, 4 óra. Részvételi díj: 450 Ft/fő

Hódító hód kenutúra

Június 18., szombat. A túra során kenuinkkal bejárjuk a Vén-Dunát, mely alig több mint száz évvel ezelőtt a Duna fő ága volt. A maximális létszám 20 fő, előzetes bejelentkezés szükséges. A jelentkezőket a kenutúra előtt néhány nappal értesítjük az indulási időpontról! Helyszín, időpont: Baja, Vén-Duna. Túra hossza, időtartama: 8 km, 3 óra. Részvételi díj: 1500 Ft/fő

Magyar Nemzeti Parkok Hete

Június 20–26-ig, egy héten át mindennap szakvezetéses túrákkal, programokkal várják az érdeklődőket.

Június 20.: szakvezetés a Pintér-kert Arborétumban

Június 21.: Túra a mecseknádasdi Templom-hegyre

Június 22.: Szakvezetéses túra a Bányafoki tanösvényen

Június 23.: Tárlatvezetés a Fehér Gólya Múzeumban

Június 24.: Szent Iván-éj a Tettyei Mésztafa-barlangban

Június 25.: Múzeumok Éjszakája a Mohácsi Történelmi Emlékhelyen

Június 26.: A barlang és ami fölött van

www.ddnp.hu